

Stöd till jordbruket

Förvaltningen av stöden till jordbruket har betraktats som tungrodd av både odlarna, förvaltningarna i Europeiska unionens medlemsländer och i Europeiska unionens förvaltningsorgan. På nationell nivå och i Europeiska unionen har man på senare år vidtagit ett stort antal åtgärder för att förenkla förvaltningen och göra den administrativa bördan lättare. I Finland åtgår för förvaltning av stöden till jordbruket grovt uppskattat ca 60 miljoner euro per år, av detta hänför sig ca en tredjedel till kommunerna och återstoden direkt till staten. Kostnaderna för förvaltningen följs emellertid inte upp så, att det vore möjligt att göra en exakt uppskattning. Av volymen för den administrativa börda som orsakas odlarna finns ingen uppskattning.

Huvudfrågan vid revisionen var, om förvaltningen för stöd till jordbruket fungerar effektivt och lagenligt. Att uppskatta effektiviteten i förvaltningen av stöd till jordbruket visade sig vid revisionen vara svårt. På basis av revisionen har effektiviteten i stödförvaltningen inte ens varit något särskilt centralt mål i den finländska jordbrukspolitiken. I målsättningarna har mera betonats att bevara jordbruksproduktionen i hela landet och att jordbruksstöden från Europeiska unionen ska utnyttjas så mycket som möjligt för detta. I praktiken har stödpolitiken strävat efter att upprätthålla den rådande situationen i jordbruksproduktionen. Vid ändringar av jordbrukspolitiken har man gått in för att beakta olika regioner och produktionsinriktningar så, att förändringarna i produktionen ska vara små. Av dessa orsaker har jordbruksstöden, stödnivåerna och stödregionerna blivit en synnerligen komplicerad helhet. Den verksamhetsmiljö för förvaltningen som sålunda uppstått har gjort det svårare att organisera den effektivt.

Till sin struktur är förvaltningen av stöd till jordbruket exceptionell i Finland. I Finland finns en förvaltning i fyra steg, medan det i de flesta jämförbara länder finns endast två eller högst tre nivåer i förvaltningen. Dessutom fungerar i fråga om förvaltningen på det

regionala planet förvaltningen av stöd till jordbruket vid NTM-centralerna som är underställda arbets- och näringsministeriet. Av historiska skäl deltar på det lokala planet också kommunerna i förvaltningen. Kommunerna kvarstod som en del av förvaltningen också i den senaste reformen av år 2012. Med reformen förpliktades kommunerna emellertid till samarbete och de bildade 61 samsamarbetsområden för den lokala förvaltningen. På grund av komplexiteten i den nationella förvaltningen är det svårt att styra helheten. Beskrivande är, att inte ens de totala kostnaderna följs med.

I Europeiska unionen bedrivs en gemensam jordbrukspolitik. Den gemensamma jordbrukspolitiken utformas genom kompromisser och för att uppnå dem måste man ofta göra systemet mer komplicerat för att komma fram till ett avgörande som blir accepterat. I Europeiska unionen verkställs jordbrukspolitiken med hjälp av de nationella systemen och Europeiska unionens styrning av den är övervaknings- och inspektionsbetonad. Detta har lett till att man i författningar och åtgärder strävar efter att beakta hur saker kan inspekteras och inte åtgärdernas effekter. Eftersom Europeiska unionens sanktionssystem i form av finansieringstillrättaläggelser är mycket effektivt, blir medlemsländerna tvungna att anpassa sig till inspektionsbetoningen. Ur synvinkeln för uppfyllande av redovisningsskyldigheten är situationen inte god, med inspektionsverksamheten säkerställs närmast att stödmottagarna är i jämlik ställning. Att säkerställa stödets effekter hamnar i bakgrunden.

Vid revisionen observerades, att trots den besvärliga verksamhetsomgivningen har nivån för lagenligheten i förvaltningen av stöd till jordbruket varit god i Finland. Fel som lett till betydande tillrättaläggelser av finansieringen har inte förekommit. Till denna del fungerar systemet väl.

Komplexiteten i förvaltningen av stöd till jordbruket och den administrativa bördan har en längre tid konstaterats vara ett problem. Enligt revisionen kommer de nyttor som kan fås med enskilda utvecklingsåtgärder emellertid i den komplexa verksamhetsomgivningen inte att vara särskilt betydande. Betydande effektiviseringsnytta kunde uppnås om förvaltningens strukturer förenklas. Med tanke på minskande av den administrativa bördan vore den viktigaste faktorn att förenkla stödsystemet. Detta skulle emellertid

samtidigt innebära att man gör avkall på den nuvarande jordbruks-
politikens målsättningar att bevara och upprätthålla produktionen.